ويحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث

الاية

فصل الخطاب في حكم الغراب

باهتمام تام وسعي مالا كلام مولانا ميان خليل احمد صاحب

حفظ الله تعالي من شر حاسد اذا حسد

در مكتبه قاسميه

بگرهي ياسين ضلع شكارپور طبع شد

سلسلہ مطبوعات مکتبہ قاسمیہ گرھی یاسین ضلع شکارپور سندھ

بانی مجلس صوفی باصفا، درویش باخدا مولانا
مولوی میاں محمد قاسم حنفی نقشبندی، قادری
مشھور در خورد کلان، میاں بابو سائین افاض
علینا من فیضہ وبرکاتہ گرھی یاسین

نام کتاب ـــــــ فصل الخطاب فی حکم الغراب

اشاعت باراول ـــــــ ۱۲ محرم الحرام ۱۴۲۸ھ ہجری مقدس
۱۔ فبروری ۲۰۰۷ء

طابع ـــــــ مکتبہ قاسمیہ گرھی یاسین
ضلع شکارپور سندھ پاکستان

براین عنوان طلب نمایند ـــــــ مکتبہ قاسمیہ گرھی یاسین

مدرسہ قاسمیہ
گرھی یاسین ضلع شکارپور

ھدیہ ـــــــ ۲۰ روپیہ پاکستانی

باسمہ تعالیٰ شانہ

بعد حمد رب العالمین ونعت ختم المرسلین صلی اللہ علیہ وسلم میگوید ہیچمندان من عباد اللہ الصمد فقیر میان خلیل احمد ہاشمی یاسینی عافاہ اللہ وایدابن صوفی باصفا درویش باخدا مولانا میان محمد قاسم حنفی نقشبندی قادری مشہور در خورد کلان میان بابوسائین افاض علینا من فیوضہ وبرکاتہ ابن عالم الذہین الفاضل المتین مولانا مولوی میان نجم الدین صاحب حنفی نقشبندی قادری طاب اللہ ثراہ وجعل الجنتہ مثواہ رسالہ فصل الخطاب فی حکم الغراب تالیف عالم ربانی مخزن العلوم سبحانی معدن فیوض یزدانی واقف رموز شریعت وطریقت عارف بالحق مخدومی مولانا الحاج حافظ میان محمد ابراھیم صاحب ناظم یاسینی حنفی نقشبندی قادری تغمدہ اللہ بغفرانہ واسکنہ بحبوحتہ جنان است مدت مدید خیالی درسر داشتم کہ این رسالہ رادستیاب نمودہ لباس چاپ کردہ اید۔ بعد تجسس معلوم شد کہ رسالہ فصل الخطاب فی حکم الغراب نزد مولوی عبدالرشید صاحب بروھی ساکن خضدار بلوچستان می باشد از وگرفتہ شود۔ تاکہ بزیور طبع نمودہ آید از وگرفتہ صاحب الھمم والکرم والمجدہ والنعم محبّ العلوم والعلماء مؤسس اساس الجود والسخا اخوی میان محمد سالم صاحب حفظہ اللہ الراحم عن شر حاسد اذا حسد خبر کردم مبلغ برائی طبع داد۔ ۱۲ محرم الحرام ۱۴۲۸ھ ہجری مقدس۔ افبروری ۲۰۰۷ء طبع شدہ۔

بسم الله الرحمٰن الرحيم

الحمدللہ! الذی حرم الخبائث علی المومنین و الصلوٰت والسلام علی رسولہ الذی بین احکامہ بالبیان المبین و علی الال والصحب والائمۃ المجتہدین۔ اما بعد میگوید فقیر محمد ابراہیم ابن الفاضل البارع و الفقیہ المتورع ابو القاسم مولانا المولوی میان محمد ہاشم المتوطن فی گڑھی یاسین کہ عرصہ دراز گذشتہ عالمی مسمیٰ بمولوی محمد حاجی از تعلقہ روہڑی تحریرے از مولویان تھیڑی کہ شاگردان مدرسہ دیوبند اند دربارہ حلت ہممین غراب کہ درشہرہا وقرب ونواح آنہا میگردد وی ماند نزدم آوردہ بود۔ درآن وقت درتردید آن جوابی مختصر نوشتہ بودم اکنون بازاین فتنہ از دیوبندیان برپا شدہ۔ چنانکہ از ضلع جیکب آباد سندہ واز علاقہ لھڑی بلوچستان خطوط رسیدہ اند کہ بعض مولویان دیوبندی انجا رفتہ اند وہممین غراب عمرانات راحلال گفتہ می خورند ودیگرانرا نیز می خورانند بنابران بھر اظہار حق دریناربارہ تحقیقی نوشتہ می آید تا کہ مسلمانان از خوردن خبیث اجتناب ورزند و بگفتن لا مذھبان اتقاء خودرا برباد ندھند و نام نھادہ شد این تحریر را بہ (فصل الخطاب فی حکم الغراب)۔ وباللہ استعین وھو نعم المولیٰ ونعم المعین۔

حمد انهيءَ ذات خدا جي کي جنهن مؤمنن تي پليد شيون حرام ڪيون ۽ صلوٰة ۽ سلام ان جي رسول تي جنهن سندس احڪام روشن بيان سان ظاهر ڪيا ۽ ان جي آل ۽ اصحاب ۽ امامن مجتهدن تي. پڇاڙان حمد ۽ صلوٰة جي. فقير محمد ابراهيم ولد فاضل سر برآورده فقيه پرهيزگار ابوالقاسم مولانا مولوي ميان محمد هاشم رهندڙ ڳڙهي ياسين جو چوڻ تہ گهڻي مدت گذري هڪ مولوي محمد حاجي نالي تعلقي روهڙي جو هڪ تحرير ٽيڙهي جي مولوين ديوبند جي مدرسه جي شاگردن جي لکيل ڪانءُ جي حلت بابت مانوٽ آندي. انهيءَ جي رد ۾ مختصر جواب لکي موڪليم. هاڻي وري اهو فتنو ديوبندين کان اٿيو آهي جيئن تہ جيڪب آباد جي ضلعو ۽ لهڙي بلوچستان جي علائقي مان خط آيا آهن تہ ڪي ديوبندي مولوي اُتي ويا آهن ۽ هن ڪانو آبادي واري کي حلال چئي کائينتا ۽ ٻين کي بہ ڪارائين ٿا. انهيءَ ڪري حق جي ظاهر ڪرڻ لاءِ هيءَ تحقيق لکجي ٿي تان مسلمان پليد کائڻ کان پاسو ڪن ۽ لامذهب ماڻهن جي چوڻ تي پنهنجي پرهيزگاري کي برباد نہ ڪن ۽ هن تحرير جو نالو (فصل الخطاب في حڪم الغراب) رکيو ويو. الله تعالىٰ سان مدد وٺان ٿو اهو چڱو سائين ۽ بهتر مددگار آهي

(استفتاء مرسولہ مولوی محمد یوسف صاحب کوسہ از ٹھل)

چہ میفر مائیند علماء کرام اندرین مسلئہ کہ زاغی سیاہ و سفید کہ بسندھ و سائر بلاد پاکستان درعمرانات می ماند و در خانھاء مردم آمدہ ازدست اطفال قطعات نان می رباید بھندی اوراکوامی نامندا کثر جیفھا ونجاست می خورد۔ ایا خوردن این زاغ حلال است یا حرام کسیکہ آنرا حلال گوید و خوردنش را ثواب انگارد خود ھم خورد و دیگرانرا نیز خوراند وتبلیغ حلت آن نماید حکم او چیست مفصل بیان فرمایند۔

الجواب: بتوفیق اللہ الملھم للصواب۔ معلوم کردن باید کہ این زاغ سیاہ و سفید رادر عربی غراب ابقع گویند ومعنی ابقع سیاہ و سفید است در منتخب اللغات آوردہ ابقع جانور سیاہ و سفید غراب ابقع زاغ پیسہ اھ و در کتب حدیث نیز معنی

(استفتاء موكليل مولوي محمد يوسف صاحب جي ٺل ضلع جيكب آباد) كان علماء كرام هن مسئلہ ۾ ڇا ٿا فرمائن تہ كانئو كارو اڇو جو سنڌ ۽ پاكستان جي سيني شهرن ۽ آبادين ۾ رهي ٿو. ماڻهن جي گهرن ۾ اچي ٻارن جي هٿن مان ماني جا ٽكرا كسي ٿو. هنديءَ ۾ انكي كوا ٿا كوٺن گهڻو كري ڍونڍ ۽ پليديون كائيٿو. ڇا ان جو كائڻ حلال آهي يا حرام. جيكو ماڻهو انكي حلال چوي انكي كائڻ كي ثواب ڀائين پاڻ بہ كائي ۽ ٻين كي بہ كارائي ۽ انجي حلالائي جي تبليغ كري انجو حكم كهڙو آهي تفصيل وار بيان فرمائيندا.

جواب. الله تعاليٰ ثواب ڄاڻائيندڙ جي توفيق سان هي آهي. معلوم كرڻ گهرجي تہ هن كانو كاري اڇي كي عربي ۾ غراب ابقع چون ٿا. ابقع جي معنيٰ كارو. اڇو آهي منتخب اللغات ۾ آندو اٿس تہ ابقع حيوان كارو اڇو ۽ غراب ابقع كانئو كارو اڇو اھ حديث جي كتابن ۾ بہ

غراب ابقع زاغ سیاہ و سفید نوشتہ اند قال
العلامتہ العینی فی شرح صحیح البخاری و فی
الموعب الغراب الابقع ھوالذی فی صدرہ
بیاض و فی المحکم غراب ابقع یخالط سوادہ
بیاض وھو اخبثھا اھ و درصفت این غراب
علامہ موصوف نوشتہ است الغراب ینقر ظھر البعیر
و ینزع عینہ اذکان مسیرا و تختلس اطعمتہ
الناس اھ این ھمہ صفات درھمین زاغ کہ
درخانھائی مردمان میگردد و درعمرانات می ماند
یافتہ می شوند کہ سیاھی و سفیدی ھم دارد و ھم
پشت وچشم شتر رامی کند و نان وطعام مردم
می رباید و مردار جیفہ ونجاسات می خورد علامہ
عینی درشرح صحیح بخاری اوردہ است المراد
بالغراب فی الحدیث الغداف والابقع لانھما

غراب ابقع ڪانءُ ڪارو اڇو لکيو
اٿن علامہ عيني شرع صحيح بخاري
جي ۾ ڪتاب موعب کان لکيو آهي
تہ غراب ابقع اهو آهي جنهنجي
سيني ۾ سفيدي آهي ۽ ڪتاب
محڪم ۾ آهي غراب ابقع جنهنجي
ڪارنهہ ۾ سفيدي رليل آهي اهو
ڪانون ۾ وڏيڪ خبيث آهي اھ
انهيءَ ڪانءُ جي صفت علامہ عيني
لکيو آهي تہ اٺ جي پٺي ۽ اک کي
پٽيندو ۽ ماڻهن کان ڪاڌو کسيندو
آهي اھ اهي سڀ وصفان هن ڪانو ۾
جيڪو گهرن ۾ ڦري ٿو آبادين ۾
رهي ٿو لين ٿيون جو سياهي ۽
سفيدي بہ انم آهي ۽ اٺ جي پٺي ۽
اک بہ پٽي ٿو ماڻهن کان ڪاڌو بہ
کسي ٿو. مردار ڍونڍ ۽ پليديون بہ
ڪائيٿو علامہ عيني صحيح بخاري
جي شرح ۾ آندو آهي تہ حديث ۾
بيان ڪيل ڪانءُ کان مراد (غداف)
ڪارو ڪانءُ ۽ (غراب ابقع)

یا کلان الجیف واما غراب الزرع فلا اھ۔
پس چون بیقین ثابت گردید کہ ھمین زاغ مشھو دو مشھور غراب ابقع است وآنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اورا فاسق گفتہ است کما جاء فی الحدیث الصحیح عن عائشۃ عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم انہ قال خمس فواسق تقتلن فی الحل والحرم الحیۃ و الغراب الابقع والفارۃ والکلب العقور و الحدیا رواہ مسلم۔ معنی غراب ابقع سابقاً مذکور شد باقی ماند معنی فاسق کہ در لغت از حد درگذشتن را گویند و در کتب لغت حدیث فاسق بمعنی خبیث آمدہ قال فی مجمع بحار الانوار فی معنی لفظ الفسق بایراد حدیث خمس فواسق تقتلن فی الحل والحرم۔ اصلہ الخروج عن الاستقامۃ سمیت بھا

ڪارو سفيدي گڏيل ڪانءُ آهي جو ايھي ٻئي مردار ڪائيندا پر پوک وارو ڪانو مردار نہ آهي اھ جڏهن يقين ٿيو تہ هي ڪانو ڏٺل وائٺل مشھور غراب ابقع آهي۔ انحضرت صلي الله عليہ وسلم انھيءَ ڪانو کي فاسق چيو آهي جئن صحيح حديث ۾ بيبي عائشہ نبي ڪريم صلي الله عليہ وسلم کان روايت ڪئي آهي تہ پنجن فاسقن کي حل ۽ حرم جي زمين ۾ قتل ڪجي نانگ ۽ ڪانءُ ڪارو سفيدي گڏيل ۽ ڪوئو ۽ چتو ڪتو ۽ هل۔ رواہ مسلم۔ غراب ابقع جي معنيٰ مٿي گذري باقي فاسق جي معنيٰ لغت ۾ حد کان نڪرڻ آهي حديث جي لغت ۾ فاسق جي معنيٰ خبيث آهي ڪتاب مجمع بهار الانوار ۾ فسق جي لفظ جي معني حديث (خمس فواسق تقتلن في الحل و الحرم) آڻي لکي اٿس تہ اصل فسق جي معنيٰ سڌائي کان نڪرڻ آهي

على الاستعارة لخبثهن وقال برمزط و فسقهن خبثهن ومنه ح الغراب ومن يأكله بعد قوله فاسقا اراد بتفسيقها تحريم اكلها اهـ - يعني همين غراب بسبب فسق وخبث او خوردنش حرام است ومؤيد اين است ما رواه ابن ماجة عن ابن عمر قال من يأكل الغراب وقد سماه رسول الله صلى عليه وسلم فاسقا والله ما هو من الطيبات اهـ وايضا اخرج ابن ماجة عن القاسم بن محمد بن ابي بكر الصديق عن ابيه عن عائشة ان رسول الله صلى عليه وسلم قال الحية فاسقة والعقرب فاسق الفارة فاسق والغراب فاسق فقيل القاسم ايوكل الغراب قال من يأكله بعد قول رسول الله صلى عليه وسلم فاسقا اهـ يعني ابن عمر و قاسم بن محمد بن ابي بكر صديق رضى الله تعالى عنهم

انهن حيوانن كي سندن خباثت جي كري فاسق چيو ويو آهي ۽ طجي علامت سان لكيو اٿس ته انهن جو فسق خبث آهي انهيءَ كري حديث كانو واري آهي ان كي فاسق چوڻ كانپوءِ كير كائيندو جو فاسق چوڻ مان مراد انجو كائڻ حرام آهي اهـ يعني فسق ۽ خبث جي كري انهيءَ كانءُ جو كائڻ حرام آهي ابن ماجه جي حديث ابن عمر كان روايت كيل انجي تائيد كري ٿي (ته كانءُ كي كير كائيندو جنهن كي رسول الله صلي الله عليه وسلم فاسق چيو آهي الله تعاليٰ جو قسم آهي ته اهو پاك شين مان نه آهي اهـ) ۽ پڻ ابن ماجه قاسم بن محمد بن ابي بكر صديق جي پيءُ كان - پٽس بيبي عائشه كان روايت كئي ته رسول الله صلي الله عليه وسلم فرمايو ته نانگ فاسق وڇون فاسق كوئو فاسق كانو فاسق آهي پوءِ قاسم كان سوال كيائون ته ڇا كانو كائجي چيائين ته رسول الله صلي الله عليه وسلم جي چوڻ كان بعد ته كانو فاسق آهي انكي كير كائيندو يعني ابن عمر ۽ قاسم بن محمد بن ابي بكر صديق رضي الله تعاليٰ عنهم

گفتند که چون رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم همین غراب را فاسق گفته است پس کدام کس اوز را خواهد خورد یعنی حرام است کسی اورا نخواهد خورد۔ وعلت حرمت آن فسق وخبثت است چنانکه از عبارت صریحه مجمع بحار الانوار (اراد بتفسیقها تحریم اکلها) ظاهر است وقد قال اللہ تعالیٰ (ویحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث) یعنی طیبات پاک چیزها را برائی اوشان حلال میگرداند وخبائث پلید چیزها را بر آنان حرام می نماید وغراب نیز چیز خبیث است چنانکه از لفظ حدیث ابن عمر (واللہ ماهو من الطیبات) هویدا است پس حرام خواهد بود۔ و مال این احادیث بقیاس منطقی

چيو ته جڏهن رسول خدا صلي الله عليه وسلم هن ڪانو کي فاسق چيو آهي ته پوءِ ڪير انکي کائيندو يعني حرام آهي ڪو به انکي نه کائيندو. انجي حرمت جي علت فسق ۽ خبث آهي جئن ڪتاب مجمع بحار الانوار جي چٽي عبارت (انجي فاسق چوڻ ڪان مراد انجي کائڻ جي حرمت آهي) مان ظاهر آهي ۽ الله تعاليٰ فرمايو آهي ته (پاڪ شيون انهن لاءِ حلال ۽ خبيث پليد شيون انهن تي حرام ڪري ٿو) ۽ انهن لاءِ پاڪ شيون حلال ڪريٿو ۽ پليد شيون انهن تي حرام ڪريٿو. ڪانءُ به خبيث پليد شئي آهي جئن ابن عمر جي حديث جي لفظ (قسم الله تعاليٰ جو ايهو ڪانو پاڪ شين مان نه آهي ان مان ظاهر آهي. پوءِ اهو ڪانءُ حرام ٿيو . اهي حديثان هڪ منطقي قياس ڏي

اقترانی است کہ ثبوت ہر دو مقدمہ صغری و کبری او بحدیث شریف بدین ترتیب می باشد (الغراب الابقع سماه النبی صلی اللہ علیہ و سلم فاسقا) وکل ما سماه النبی صلی اللہ علیہ وسلم فاسقا لا یوکل ینتج الغراب الابقع لا یوکل) اما ثبوت الصغری فلما جاء فی الحدیث ان النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال خمس فواسق تقتلن فی الحل والحرم الحیۃ والغراب الابقع والفارۃ والکلب العقور والحدیا رواه مسلم۔ واما ثبوت الکبری فبقول ابن عمر من یاکل الغراب وقد سماه رسول اللہ صلی علیہ وسلم فاسقا واللہ ماهو من الطیبات رواه ابن ماجۃ وبطریق آخر (ان الغراب الابقع خبیث وکل خبیث حرام ینتج ان الغراب البقع حرام)

هن ترتيب سان ڦرن ٿيون (ڪانو ڪاري سفيد واري کي نبيءَ صلي الله عليہ وسلم فاسق چيو آهي ۽ جنهنکي نبي صلي الله عليہ وسلم فاسق چيو سو نہ کائجي. نتيجہ تہ ڪانوَ ڪاري سفيدي واري کي نہ کائجي) انهي قياس جي صغريٰ (يعني پهرين جملہ جو ثبوت. هن حديث سان آهي (تحقيق نبي صلي الله عليہ وسلم فرمايو تہ پنج فاسق حل ۽ حرم ۾ قتل ڪجن نانگ. ڪانو ڪارو سفيدي گڏيل. ڪوئو. ڇتو ڪتو. حل) ۽ ڪبريٰ يعني جملي جو ثبوت اصحابي ابن عمر جي قول سان آهي تہ (ڪانو کي ڪير کائيندو جنهن کي رسول الله صلي الله عليہ وسلم فاسق چيو آهي قسم الله تعاليٰ جو تہ اهو پاڪ شين مان نہ آهي) ٻئي واٽ قياس جي هي آهي تہ (ڪارو سفيدي گڏيل ڪانوُ خبيث آهي. ۽ سڀ خبيث حرام آهن نتيجہ هي ٿيو تہ ڪارو ڪانوُ سفيدي گڏيل حرام آهي)

اما ثبوت الصغری فبقول ابن عمر الصحابی والله ماھومن الطیبات فیکون خبیثا وثبوت الکبری فبقولہ تعالیٰ ویحرم علیھم الخبائث الایہ۔ پس بعد ازانکہ بقرآن پاک و بحدیث صاحب لولاک صلی اللہ علیہ وسلم حرمت این غراب سیاہ وسفید ثابت گردیدہ اگر ھنوز احدی را از مسلمین شکی وارتیابی باقی ماند فبای حدیث بعدہ یؤمنون و ما ذالک الا الضلال المبین۔

سوآل: درکتب فقہ مذکوراست غرابیکہ گاھی مردار خوردو گاھے غلہ اونزدیک امام اعظم رحہ حلال است واین غراب کہ در ملک ما است ھم مردارمی خوردوھم غلہ پس حلال خواھد بود۔۔۔

پهرين جملي جو ثبوت ابن عمر اصحابي جو قول آهي تہ (الله جو قسم اهو كانؤ پاك شين مان نہ آهي) پوءِ خبيث ٿيو ۽ كبريٰ جو ثبوت الله تعاليٰ جو كلام تہ (خبيث شيون انهن تي حرام كريٿو) جڏهن قرآن پاك حديث صاحب لولاك صلي الله عليہ وسلم جي سان هن كانو كاري سفيدي گڏيل جي حرمت ٿي اجا بہ جيكڏهن كنهن مسلمان كي شك ۽ شبهو باقي رهي تہ پوءِ ٻئي كهڙي حديث تي ايمان آڻيندا اهو انكار پڌري گمراهي آهي۔

سوال فقہ جي كتاب ۾ آهي تہ جيكو كانؤ كڏهن مردار كڏهن ان كائيٿو اهو امام اعظم رحہ وٽ حلال آهي ۔هي اسانجو ملكي كانؤ بہ مردار ان كائيندو آهي پوءِ حلال هجڻ گهرجي۔

جواب: فقهاء کرام غرابے را کہ گاهے مردار می خورد و گاهے غلہ در کتب خود حلال نوشته اند آن غراب عقعق است نہ این غراب سیاه و سفید برین تصریح فقها موجود است قال فی رد المختار فی مبحث الغراب و نوع یخلط یا کل الحب مرة والجیف مرة اخری وهو غیر مکروه عنده عند ابی یوسف والاخیر هو العقعق کما فی المنح اه و در حرمت این غراب عمرانات ما سواء احادیث مذکوره تصریح فقهاء نیز آمده است چنانکه حضرت والدی تحریری طویل درین باره مشتمل بر عبارات کثیره فقهی نوشته است از انها یک عبارت خزانة العلماء را نقل نموده می آید حیث قال فی بیان ما یحل اکله من الحیوان و ما لا یحل قال العبد اصلح الله تعالی حاله قال بعض الجهلة المتافضل ان الغراب

جواب جنهن ڪانوَ کي فقيهن ڪتابن ۾ مردار ۽ ان ڪائيندڙ چئي حلال لکيو آهي اهو عقعق يعني چانهه پکي آهي هي ڪانءُ ڪارو سفيدي وارو نہ آهي انلاءِ فقيهن جي پڌرائي موجب آهي صاحب ردالمختار جي ڪانوَ جي بحث ۾ چيو آهي هڪ قسم ڪانوَ جو ڪڏهن ان ڪڏهن مردار ڪائيٿو اهو امام اعظم وٽ مڪروهہ نہ آهي. امام ابو يوسف وٽ مڪروهہ آهي ۽ اهو عقعق يعني چانهہ آهي جيئن ڪتاب منح ۾ آهي اهہ) ۽ هن آبادي ۾ رهندڙ ڪانو جي حرمت بابت مٿين حديثن کانسواءِ فقيهن جي پڌرائي بہ موجود آهي. جئن حضرت والد صاحب هڪ ڊگهي تحرير فقهي عبارتن تي شامل لکي آهي. ان مان هڪ عبارت خزانت العلماء جي نقل ڪجي ٿي جو حلال ۽ حرام حيوان جي بيان ۾ لکي اٿس (هي ٻانهو سندس حال الله تعاليٰ چڱو ڪري چوي ٿو تہ ڪي جاهل پاڻکي زور سان عالم چوندڙ چون ٿا تہ هي ڪانءُ

الذی نشاهده فی العمرانات واشتهر فی بلادنا حلال عند ابی حنیفة وعده من الغراب الذی یاکل الجیف مرة والحب مرة وتمسک بانہ وقع فی الروایات انہ یحل عند ابی حنیفة رحہ و هذا من فرط جهلہ وعدممارستہ بالروایات الفقهیة لانہ نص فی الروایات ان الغراب الذی یختلط بینهما هوالعقعق والعقعق غیرهذا الغراب کما یفهم من کتب اللغة ذکرفی المؤید عقعق کلازه وفی التاج کلازه بازائ فارسی وضم کاف وقیل باالفتح پرنده ایست سرخ فام مانند هدهد کی اورا سبزک گویند گفتہ اند کہ آن زاغ دشتی است فیعلم من هذه التفاسیر من اهل اللغة ان العقعق امازاغ دشتی اوسبزک و هما لیسا من الغراب الذی نشاهده فی

جنهن كي آبادين ۾ ڏسون ٿا شهرن ۾ عام آهي امام ابو حنيفہ وٽ حلال آهي انكي كڌهن مردار كڌهن ان كائيندڙ كانو شمار كيو اٿن جو امام صاحب وٽ روايتن ۾ حلال آهي اهو حكم انجي گهٽي جهالت ۽ فقهي روايتن كان ناواقفي جي كري آهي هنكري جو روايتن ۾ چٽائيءَ سان بيان آهي تہ مردار ۽ ان كائيندڙ كانءُ عقعق آهي ۽ عقعق هي كانءُ نہ آهي جئن لغت جي كتابن مان معلوم ٿئي ٿو مؤيد ۾ آهي تہ عقعق جي معنيٰ كلازه جو هك پكي ڳاڙهي رنگ جو هدهد وانگر آهي انكي سبزك چوندا آهن كي چون ٿا تہ دشتي كانو آهي انهي مان پڌرو ٿيو تہ عقعق دشتي كانءُ يا سبزك آهي جو اهي ٻئي هن كانءُ جو غير آهن

العمرانات ويحرم اكله بالاجماع كذا ذكر في سراج
الهداية انتهى مافي خزانة العلماء پس اين عبارت
فقيهه دلالت صريحه دارد كه همين غراب كه عمرانات
مى ماند بالاتفاق حرام است ومحلل او مخطى است و
اكل او گنهگار است كه خلاف حديث سرور عالم
صلى الله عليه وسلم راهى مى پويند فعليهم ما عليهم والله
يهدى الى سبيل الحق و الصواب فقير محمد ابراهيم
كتبت هذ التحرير برابع صفر سنة احدى وسبعين و
ثلثمائة بعد الالف من هجرة النبي صلى الله عليه وسلم.

جنهنكي آبادين ۾ ڏسون بالاتفاق
هن كانو جو كائڻ حرام آهي اهڙي
طرح كتاب سراج الهدايہ ۾ لکيل
آهي اهو خزانة العلماء. هي فقهي
عبارت چٽي هدايت كري ٿي تہ هي
كانو آبادين ۾ رهندڙ بالاتفاق
حرام آهي ان کي حلال چوندڙ
خطاكار كائيندڙ گنهگار آهي جو
سردار عالم صلي الله عليہ وسلم جي
حديث جي ابتڙ واٽ ٿا وٺن پوءِ اهي
عذاب جا حقدار آهن. الله تعاليٰ حق
جي واٽ جي هدايت كري ٿو. فقير
محمد ابراهيم

۴ صفر ١٣٧١ هجري مقدس

برين عنوان طلب كنند

مولانا ميان خليل احمد حنفي مكتبہ قاسميہ گرهي ياسين

مدرسه قاسميه

گڙهي ياسين ضلع شكارپور